

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN

POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TYŽDENNÍK.

Predplatná cena:

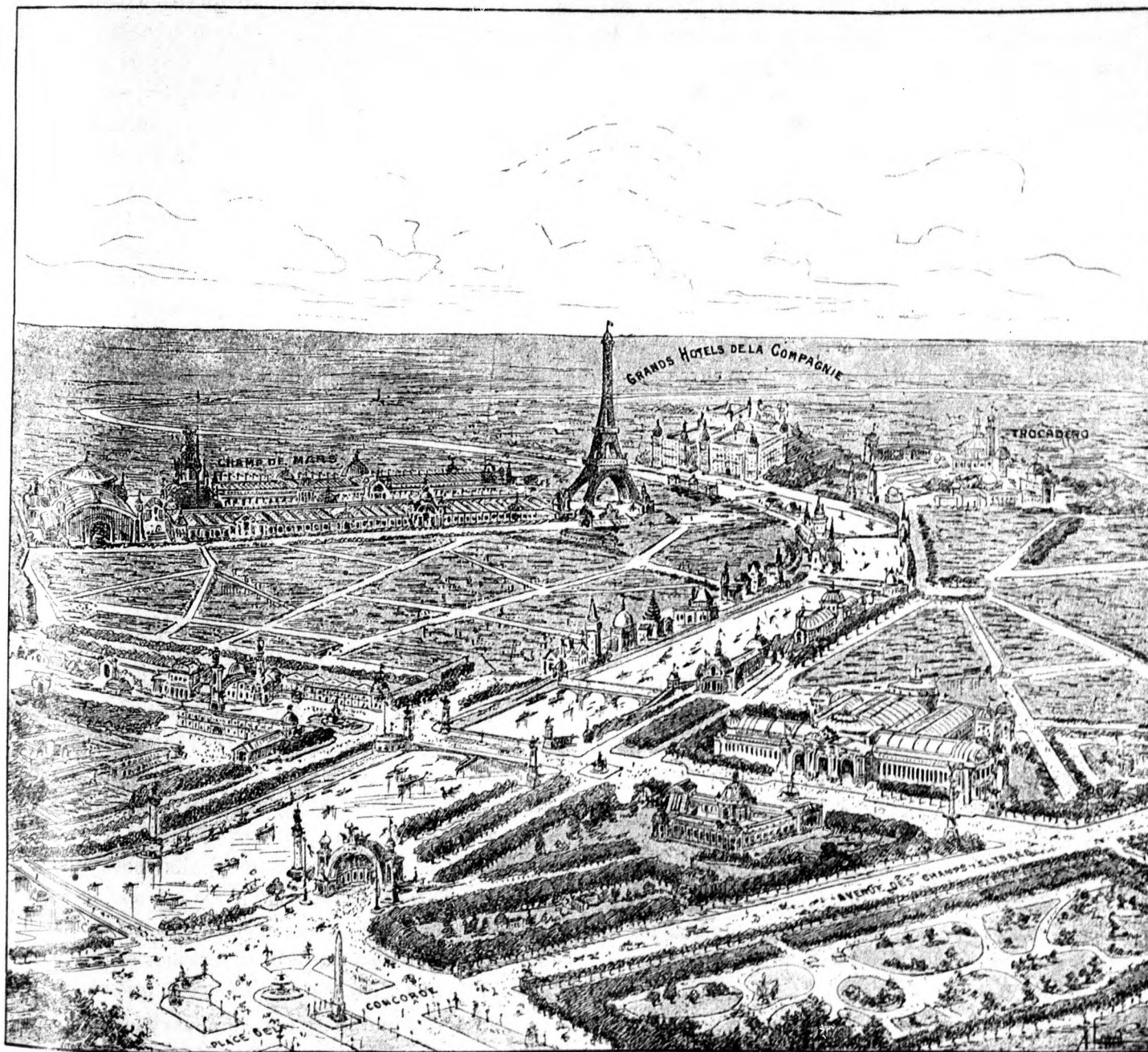
Na celý rok 4 kor. — hal.
Na pol roka 2 „ — „
Na štvrt roka 1 „ — „
Jednotlivé číslo 6 halierov.

Vychodi každú nedeľu.

Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
VIKTOR HORNÝANSZKY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
VI. okr., Aradi-utca 14.

Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
Nevyplatené listy sa neprijímajú.

Svetová výstava v Paríži.

Rozpočet v snemovni magnátov.

Behom jedného zasadnutia boli magráti hotovi s pojednávaním rozpočtu. Ačkoľvek pojednávanie netrvalo dlho, predsa boli so strany magnátov prednesené myšlienky, ktoré zasluhujú, aby sme sa s nimi hlbšie zaoberali. Pri pojednávaní rozpočtu v snemovni magnátov nedišputovalo sa o verejno-právnych, lež jedine o hospodárskych otázkach. A tak je to v poriadku, lebo veď napredovanie v hospodárskom ohľade je prvou úlohou politiky. Najprv sa postaraj o to, aby sme mali z čoho vyžiť, aby sme mali čo jesť a len potom prejdime na dišputovanie sa o tom, či je pre našu vlasť lepšie, keď tvorí samostatné colné územie, alebo či je osožnejšie pre ňu, keď s Rakúskom tvorí spoločné colné územie.

Z rečníkov, ktorí brali účasť na pojednávaní rozpočtu, vyzdvihnúť musíme hlavne gr. Imricha Széchenyiho, ktorý sa zaoberal s veľavážnou otázkou drobenia majetku a s nie menej vážnou otázkou pozdvihnutia priemyslu. Začal s priemyslom. Soznal, že sa obáva, že činnosť, ktorú minister obchodu vynakladá na pozdvihnutie priemyslu, nebude mať dostatočného výsledku, lebo, dľa jeho mienky, niet u nás ani súcich robotníkov ani súcich podnikateľov. Keby nebolo tak, nedonášaly by sa do Uhorska aj tie najjednoduchšie čiastky odevu z Rakúska. Že sa u nás priemysel nevie pozdvihnúť, toho príčinou je tá okolnosť, že v Uhorsku všetky zámožnejšie rodiny tak vychovávajú svoje deti, že z tých všetko iné bude, len nie priemyselníci. Celkom inakšie sa vychovávajú deti zámožných rodín v Anglicku. Jakkáňle má chlapec 15—17 rokov prestane do školy chodiť a dajú ho do nejakého závodu, aby sa tam priučil kupeckému duchu a, čo je hlavné — práci.

Pripomenul ďalej, že sa mládež v Anglicku vážnejšie oddáva práci, než u nás asice preto, lebo tam zákon o dedení nenúti otca, aby majetok svoj podelil medzi svoje deti, lež nechá ho tomu, komu chce. To povedomie, že ani dieťa bohatých rodičov nemôže nikdy počítať na to, že od rodičov bude niečo dediť, núti deti k tomu, že sa už v útlej mladosti chytajú vážnej tvrdej práce a usilujú sa vydoberť si nejakú postáť, aby si budúcnosť zabezpečili. U nás synkovia bohatých rodičov spoliehajú sa na to, že ich otec

nemôže vydediť a tak miesto vážnej práce, mrhajú čas zábavami. Narádza tedy, aby sa aj u nás uviedla tá ustanovizeň, že otec slobodne smie nakladať s majetkom tak, jako to za najlepšie uzná v prospech svojej rodiny; to jest aby bolo sotrené to nariadenie, že otec musí zo svojho majetku povinnú čiastku deťom svojim zanechať.

Ešte väčšmi tiskne sa do popredia otázka dedičenia pri roľníkoch. Mnohé roľnícke rodiny vychádzajú na mizinu preto, lebo praotcovský majetok sa veľmi rozdrobil, rozmrvil. Tomu sa nedá inakšie odpomôcť iba reformou dedičného práva tak, žeby otcovský majetok prevzal jeden syn, bez toho aby bol povinný ostatných vyplatiť. A jaknáhle sa roľník spriatelí s tým povedomím, že majetok svoj nemôže rozdrobiť, lež že ho musí poručiť jednomu zo svojich synov, v tom páde postará sa o ostatné deti iným spôsobom; dá ich do nejakej fabriky za robotníkov a tým spôsobom dostaneme dobrých priemyselných a fabrických robotníkov. A týmto položila sa hrádza aj vyvandrovaniu, lebo jaknáhle sa zamedzí bezhraničné drobenie rolí, umenší sa aj počet vystaľovalcov.

Tieto myšlienky sú skutočne také, o ktorých sa dá rozmýšľať, zvlášte uváženie zasluhuje tá námaha, aby sa prekazilo nemiernemu, bezhraničnému kúskovaniu roľníckych majetkov. Aj tie slová grófa Széchenyiho, ktorými napomína majetnejšie rodiny, aby synov svojich dávali na priemyselnú dráhu, dozaista budú mať účinok. Dosiaľ bola priemyselná dráha považovaná za takú, na ktorú sa panský synak nemôže vrhnúť. Keď teraz počujú z úst jedného grófa, že on drží priemyselnú dráhu za takú, ktorá ani najmieň není pre nikoho ponižujúcou, je výhľad, že sa na priemyselnú dráhu budú oddávať aj synkovia bohatších rodín, ktorí budú mať tu tým ľahšiu úlohu, lebo budú mať potrebný kapitál. A keď raz svet uvidí, že priemyselná dráha poskytuje nielen istú výživu, lež aj česť a slušné spoločenské postavenie, dneskajšie smýšľanie sa na každý pád zmení a predpojatosť oproti priemyselníckej dráhe prestane, čo len pomôže rozkvetu priemyslu.

Táto reč grófa Széchenyiho poskytla ministrovi obchodu Hegedüsovi vhodnú príležitosť k tomu, aby predniesol, čo robí v prospech pozdvi-

hnutia priemyslu. Predovšetkým poukázal nato, že rozkvet priemyslu možno iba tak a tam napomáhať, kde tým poľné hospodárstvo ujmu netrpí. Minister hovorí, že priemysel umele nesoústredňuje na jednotlivých vidiekoch, lež usiluje sa podnikateľov len na tie vidieky upozorniť, kde bez poškodenia poľného hospodárstva možno s prospechom nejaký priemyselný podnik založiť, vlastne kde sa isté podmienky zdaru ukazujú. Ďalej ubezpečil magnátov, že i on je zato, aby priemyselné podniky zakladali radšej jednotlivci, než akcionárne spoločnosti, lebo takto vidí istejšiu záruku toho, že sa podnik zdarí.

Zajímavé, je, čo povedal minister o robotníkoch. Túto čiastku reči podávame doslovne: Čo sa týče vycvičenia robotníkov v tomto ohľade poznajúc pomery, veľmi dobre viem, že stojíme ešte len na samom počiatku. Práve preto v každom kontrakte, ktorý uzavieram s fabrikantami, hneď vymienim to, že po istý čas môžu upotrebovať cudzích robotníkov, zároveň ale určené je v kontrakte aj počet tých domorodých robotníkov, ktorých musia behom rokov postupne práci priučiť a tak po istom čase nebudú viac upotrebení cudzí, lež len domorodí robotníci. — A veľmi potešiteľná je zpráva, ktorú fabrikanti dali o domorodých robotníkoch. Oznamili ministromi totižto, že sa domorodí robotníci veľmi ľahko priučajú, že sú pilní a vytrvanliví v práci a tak je nádej, že sa časom zaobídeme celkom bez cudzích robotníkov.

Táto reč ministra obchodu presvedčila aj magnátov, že sa kriesenie priemyslu deje praktickým spôsobom, a že sa na túto prácu podobral muž, ktorý má k tomu potrebné odborné znalosti, železnú vytrvalosť a ráznosť.

Slovo k rodákam.

Najväčšie nepríjemnosti, obliže a škody ľudia si sami sebe zapríčiňujú a platí to nielen o jednotlivcoch a rodinách, lež aj — a to ešte vo väčšej miere — o národoch a štátoch. Darmo je, potrební sme. Nerozvažujeme si. Nemyslíme na následky. Pokúšenia a pohoršenia zapríčiňujeme, nedbajúc, čo sa z toho vyklúje.

Že nepreháňame, dostatočné je bez ďalšieho odôvodnenia jedine na to poukazať, ako sa usilujú a namáhajú celé politické strany a početné časopisy bez ustania a oddychu očerňovať, znevažovať a zatracovať pomery nášho štátneho a spoločenského života. Nie je to kritika, ktorá po-

ukazuje na vady preto, aby ich opravila, lež nevyhoviteľná zlosť, ktorá základy trvania podrýva tým, že nivočí potrebnú dôveru občanov oproti štátnej správe a ustanovizňam; a že utláča činnosť i tých, ktorí by ináčej boli hotoví svoje povinnosti plniť. A keby títo utrhači a podrývači mali aspoň pravdu, ba s druhej strany aspoň to nás môže a má tešiť, že — Bohu chvála — nemajú pravdy.

Ponevác ale s istotou možno rátať, že tieto pohoršenia a pokúšenia nielen že nezaniknú, ba čo viac istotne v najbližších časoch ešte zrastú, nutno je týmto pomlúvam a poburovaniu bližšie z očí do očí pozrieť.

Ten náš ľud, ku ktorému i my píšeme, so dvúh strán je vystavený takýmto pokúšeniam, asice so strany slovenských vraj národovcov a so strany ľudárov. Naše národnostné i politicko-občianske stanovisko voči týmto je známo, skrz nás viacnásobne a všestranne vysvetlené a označené: nič menej nútení sme týmto jedno-druhé doplniť a čiastočne aj opakovať v tej nádeji, že opakovaním lepšie utkvie v pamäti čitateľov našich a týchže k tomu privedie, aby o veciach sami rozmýšľali a svoje presvedčenia samostatne si utvorili.

Nuž národovec slovenský dľa zákona a pravdy dnes nemôže a nesmie byť iným, ako národovcom uhorským. Národ je len jeden a členovia všetkých národností sú jeho synovia, oni ho tvoria. Kto iné hlása, ten prestupuje zákon, a nivočí i svoje. Z tohoto nasleduje oné protivné stanovisko, ktoré my voči agitáciám výstredníkov slovenských blaho štátu a ľudu nášho podrývajúcim zaujíname a z toho nasledujú oné prajné výdobytky, ktoré na základe zákona a v medziach celistvosti štátu i jednotného národa naše skromné účinkovanie i v prospech národnosti dosiahlo. A nasleduje z toho i to, aby pravdy nami hlásané, a stanovisko nami zaujaté každý syn slovenského rodu si osvojil a tak v celom obsahu a na celej čiare účastným sa stal zákonných práv a slobody občianskej. Daj Pane Bože, aby sa to čím skôr uskutočnilo, a my úfame, že sa to i staže.

No ani národní (?) agitátori slovenskí napriek takmer polstoročným námahám nenarobili toľko šarapaty, ako novopečení ľudári, lebo tí bezprostredne vrhli sa na pospolitú triedu, rozčuľovali ich vášne a náruživosť, rozmnožovali nespokojnosť, lichotili márnivosti a sľubovali hory-doly bez zodpovednosti vyplnenia. Predovšetkým bez ustania opisovali — a to ako len možno prehnané — farchy, ktoré vraj chudoba znáša. Poukazovali na biedu roľníkov, ktorú zväčša živelné pohromy, neprajnosť počasia a neúroda zapríčinili, za to ale zodpovedným robili vládu; vyčítali neprajný stav remeselníkov, miesto toho ale,

aby ich boli poučili, ako si majú usilovnosťou, vytrvalosťou, spolčováním sa a vzájomným vzdelávaním pomáhať, povzbudzovali ich, aby si polepšenie svojho osudu a pomerov od vlády požadovali. Búrili úradníkov, že majú nedostatočné platy; vojakov, že za svoje ťažké povinnosti ani len večery nemajú; robotníkov, že im ani len ich výživa nenie zabezpečená, a pyšne hlásali, že to všetko opraviť má štát, že o všetkých postarať sa má vláda.

Počúvať to, nádeje si tvoril a požadovať všetko od vlády bolo veľmi ľahko, ale odkiaľ možno zadosť urobiť všetkým, bárs ako oprávneným požiadavkám a očakávaniam, to nepovedali tí svedomití, kresťanskí (?) ľudári, ktorí v tom istom čase v sneme sníženie daní požadovali tiež len preto, aby tým poštelých omámili a sebe prívržencov získali.

Nemáme ich za tak nerozumných, aby nevedeli, že štát i pri ozaj obrovskom odanení občanov i doposavadne výdavky len s veľkou obozretnosťou vstave je bez deficitu — nedostatku — zaokryť a tak že výdavky rozmnožiť a príjmy zmenšiť je nemožno; nuž keď to vedia a predsa ľudu takéto nesmysly, ako oprávnené požiadavky nastolujú, či vtedy správne nemusíme nazvať ich pokračovanie politickým podvodom? Či môže a smie im niekto ešte veriť? Bohužiaľ nie, a to nech má každý v pamäti.

Všetkým požiadavkám vyhoveť, všetok nedostatok zapúdiť, všetky potreby zaokryť sľubujú akousi kresťanskou politikou, ale ani len nepovedia — lebo ani len pochopu nemajú, — aká by to mala byť. Či snád myslia, že i oni — tak ako náš Spasiteľ — pár chlebkami a rybičkami nasýtia zástupy a ešte koše drobtov zostanú? Hej divy tvoril nie sú vstave, jestli ale áno, tak nech to otvorene tvrdia a dokážu.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Nový štátny sekretár. Úradný časopis priniesol v nedeľu kráľovský rukopis, ktorý vymenúva Júliusa Gulnera za štátneho sekretára do ministerstva vnútra.

Prepustenie a vyznačenie dosavadného štátneho sekretára v ministerstve vnútra. Jeho veličenstvo udelil za uznanie zásluh nadobudnutých počas mnoho-ročnej vernej a horlivej verejnej služby Imrichovi Jakabffymu, štátnemu sekretárovi v ministerstve vnútra z príležitosti prepustenia ho z tejto hodnosti stredný kríž rádu Franca Jozefa.

Imrichovi Jakabffymu ponúknuté bolo štátne sekretárstvo v ministerstve obchodu, túto hodnosť ale neprijal, lež utiahol sa predbežne na odpočinok. Jako počť,

Jakabffy bude najbližšie vymenovaný za lóispána do jednej zo sedmohradských stolíc.

Nový vacovský biskup. Kráľ vymenoval za vacovského biskupa grófa Karola Csákyho opáta a ostrihomského kanonika, vymenovanie jeho uverejnené bolo v úradnom časopise v nedeľu.

Krajiniská požička na investície. Tak sa zdá, že vláda započne veľkú činnosť, akciu v prospech pozdvihnutia verejného hospodárstva. Asiže rozhodla sa, že vyzdvihne 120—130 millionov korún, aby si takto zabezpečila potrebné prostriedky k ďaleko siahajúcej hospodárskej politike a hlavne k tým mnohým investíciám, ktoré zamýšľa previesť v prospech pozdvihnutia hospodárstva. Chýr o požičke bude istotne všade s uspokojením prijatý, lebo pomoc príde v najlepšom čase, vtedy totižto keď následkom nedostatku kapitálu podnikateľský duch klesá a keď všetko začína usávať. Najbližšie podá vláda v tejto veci návrh zákona, v ktorom bližšie určí ciele, na ktoré bude požička vyzdvihnutá.

Opätovacie hospodárske školy. Pri hospodárskych opätovacích školách badať po celej krajine veľmi potešiteľný vývin. Minister výučby len asi pred tromi rokmi uviedol do života tieto školy a v poslednom školskom roku účinkovalo už *tisícstodvadsať* hospodárskych opätovacích škôl. Obec, ešte i v ťažších pomeroch sa nachádzajúce, nielen že sa zaujímajú o tieto školy, ale nahliadnuc ich význam, jak so stanoviska výchovy, tak i so stanoviska hospodárskeho, hotové sú i k obetiam pre takéto školy. Patričné obce daly vďačne ku vyučovaniu potrebné pozemky a postaraly sa i o vystrojenie škôl a tu i tu i o odmenu pre učiteľa. Ďalší vývin týchto škôl možno považovať za istý už i preto, že sa minulého roku minister orby cestou hospodárskych náukobehov postaral opäť o vycvičenie osemsto ľudových učiteľov v rozličných odvetviach hospodárstva. Krem toho dvanásť diplomovaných učiteľov vzal na dvojročný náukobeh do roľníckych škôl tým cieľom, že títo učitelia počiatkom septembra tohto roku jako samostatní odborní učitelia budú upotrebení v takých ľudnatejších obciach, ktorých obyvateľstvo zaoberá sa prevažne s poľným hospodárstvom.

Uzdravený minister. Minister výučby dr Július Wlassics, ktorý za dlhší čas liečil sa na južnom vidieku, tieto dni zdravý navrátil sa do Budapešti a už i prevzal správu svojho ministeriuma. Ministra, jehož nemoc bola dosť povážlivá, všetky kruhy s najväčšou radosťou uvítali. Netreba spomínať, že minister Wlassics chýry o jeho odstúpení takto najlepšie podvrátil.

Z Južnej Afriky. Po dlhom čase konečne pohl sa hlavný vodca anglickej armády lord Roberts z mesta Bloemfonteinu, aby pokračoval v boji. Asiže pohl sa na juho-východ, tedy v protivnom svere od Pretorie, kde chcel už veľkonočné sviatky sláviť. Roberts spechá k mestu Wepener, ktoré Búri už od dlhšieho času dobývajú a ktoré chce oslobodiť. Búri sa utiahl do bezpečnejšieho polohy, aby ich obrovská anglická sila neobkolesila a prípadne nezajala.

Búri teraz opevňujú hlavné mesto svojej slobodnej otčiny a cvičia nové vojsko. Nenie nemožné, že mesto Wepener len preto obliehali, aby anglickú hlavnú armádu zdržali od toho, aby mohla ísť v smere k Pretorii prv, než Búri budú úplne prichystaní prijať nápad.

KRAJINSKÝ SNEM.

Zasadnutie snemovne magnátov dňa 20. apríla. Magnáti sišli sa dnes k zasadnutiu, aby pojednávali krajinský rozpočet na bežiaci rok. Pojednávanie rozpočtu zvyklo vždy iba jedon-dva dni trvať, tak sa stalo aj teraz, magnáti behom jedného zasadnutia vybavili celý rozpočet. Prvý rečník bol gróf Imrich *Széchényi*. Jednu časťku jeho reči najdu ct. čitatelia v prvom článku, k doplneniu toho, čo je v tom článku obsažené, dokladáme na tomto mieste, že rečník obštrnejšie zaoberal sa aj s otázkou vysťahovania a žiadal zavedenie prísnych poriadkov, ktorými by sa dalo vystahovanie zamedziť. Barón Edmund *Solymossy* upozorňuje vládu nato, že by sa v školách väčšia váha mala klásť na nábožensko-mravnú výchovu, lebo táto v poslednej dobe veľmi klesla. Za veľkú chybu drží, že synkovia majetných rodičov ukazujú nechť proti priemyselnej a kupeckej dráhe. A keby sme tu doma sami spracovali surové plodiny v priemyselné články, obyvateľstvo krajiny by malo z toho značný osob. Pripomenul ešte, že mnoho ponôs počť proti gruntoknihovým úradníkom. Gróf Róbert *Zselensky* prosí ministra orby, aby aj naďalej tak prísne pokračoval v prenasledovaní falšovateľov vína, jako dosiaľ. Poukázal nato, jak veľmi je potrebný prísny zákon proti úžere. Žiadal reformu bursových gšeftov.

Gróf Jozef *Mailáth* zaoberal sa s otázkou vyvandrovania, ktoré označil za veľmi škodlivé pre krajinu. Žiada tiež, aby vláda všemožne zamedzila privandrovanie

židov z Haliče na Horniaky. Teraz minister obchodu *Hegedüs* predniesol programm, dľa ktorého chce uhorský priemysel do rozkvetu priviesť. Ponevác sa táto reč ministra nachádza v prvom článku, tu ju nejdeme opakovat.

Minister financií *Lukács* odpovedal na tie námietky, ktoré byly prednesené proti vláde z toho ohľadu, že priemyselné pálenie podporuje na ujmu gazdovských pálenie.

Minister orby *Darányi* osvedčil sa, že proti falšovateľom vína v tichosti síce, ale práve tak prísne pokračuje, jako dosiaľ. Čo sa týče tej žiadosti, aby bolo prekazené privandrovanie na Horniaky, tú žiadosť študuje minister vnútra a dozaista najde spôsob, aby otázka táto bola správne riešená. Aj záležitosť vyvandrovania spre-vádza s pozornosťou. Otázka osádzania bude najbližšie zákonom sriadená.

Lekár *Fridrich Korányi* zaoberal sa s otázkou zdravotníctva. Musíme — hovorí — natom nástožiť, aby veľká úmrtnosť detí klesla. V odrastlom veku mnoho, prímnoho ľudí mrie na pľúcny neduh, preto odporúča vláde, aby sa postarala o to, aby sa nemoc táto nešírila medzi obyvateľstvom. Ministerský predseda *Széll* sľúbil, že všetko možné spraví, aby zamedzil pustošenje suchôt.

Ponevác sa viac rečníkov k slovu nehlásilo, rozpočet bol bez zmeny prijatý.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 24. apríla. Po veľkonočných prázdninách vyslanci dnes vydržival, prvé zasadnutie. Zasadnutie bolo krátke, ktorého jediným predmetom bolo ustáliť pracovný poriadok. Ministerský predseda *Széll* navrhol, aby sa zajtra pojednávaly prosby a zatým aby byly dané odpovede na zadané už interpellácie. Vo štvrtok zakľúčená bude 3-tia sessia snemu a 30-ho apríla otvorená štvrtá. Keď sa snemoví úradníci vyvolia, môže snem pojednávať tie návrhy zákonov, ktoré patričné odbory už prezkúmaly. Snemovňa prijímúc tento návrh, zasadnutie bolo zakľúčené.

Užialenie.

Neviem, neviem sa utíšiť,

Ťažko sa mi — uspokojit:

Bóľna rana srdca môjho

Nemôže sa — nechce hojif.

Milujte sa, — veť príkaz,

Láska nech vás poji, — kaže:

A my? — Sfa zver kántrime sa;

Zášť — zlosť priazni ruky viaže.

Bárs sú defmi jednej matky

Protestanti — katolíci:

Pre chůtky pár nezbedníkov

Ničif majú sa tisíci.

Bárs sú defmi jednej vlasti

Spolu všetky národnosti:

Pre nerozum bludných synov

Div že v hrob nesložia kosti.

No príde súd — i odplata,

O nejž ani sa nesnilo:

Storáz beda tomu, z koho

Pokúšenie pochodilo.

Škodlivé následky vysťahovania.

My už viackrát ozvali sme sa proti vysťahovaniu. Poukázali sme na škodlivosť tej vysťahovaleckej manie jak z národohospodárskeho ohľadu, tak i z ohľadu hmotného polozenia ľudu. Nepodvratnými dôkazmi sprevádzali sme naše tvrdenia, že vysťahovaním nielen že ľud nenajde za morom väčšieho zisku zo svojej krvopotnej práce, lež vysťahovaním sa prichádza i o ten malý majetok, ktorý čo otcovskú dedovizeň mal by si šetril s najväčším sebaobetovaním, aby tenže mohol oddať celý svojim synom tak, ako ho on bol zdedil. Poukázali sme, že vysťahovaním tratia sa nielen ramená brániace v páde potreby matku-vlasť, lež tratia sa pracovné ruky, na ktoré je pri vývine priemyslu tak veľká potreba. Žiadali sme zavedenie prísnych poriadkov proti vyvandrovaniu a zazlievali sme každý hlas, ktorý predstavoval nášmu robotnému ľudu Ameriku jako zem zaslúbenú.

Nakoľko podarilo sa nám odvrátiť pozornosť nášho ľudu od Ameriky, to nevieme, ale o tom sme istí, že kto poslúchol nášho hlasu a zostal vo svojej vlasti, ten je zachránený od tých škodných následkov, ktoré prináša vyvandrovanie jak samému vysťahovalcovi tak i vlasti.

Že naše dôkazy o zlých následkoch vysťahovania boly pravdivé, to i štatistické dáta dokazujú.

Práve totiž vydaná bola štatistika, ktorá zahrňuje v sebe počet vysťahovalcov a obnos tých peňazí, ktoré vysťahovalci zaslali svojim rodinám do Uhorska.

A táto štatistika predstavuje škodlivé následky vysťahovania ešte v smutnejšom svetle, než sme tie boli ličili.

Dľa štatistických výkazov behom roku 1899. vysťahovalo sa do Ameriky 22.140 ľudí, ktorí dľa výkazov poštovnej direkcie košickej, prešporskej a šopronskej poslali domov 10,574.794 zlatých. Behom posledných jedenásť rokov vysťahovalo sa dľa výkazu 259.533 ľudí, ktorí všetkého spolu behom toho času poslali domov 83,515.593 zlatých. Ovšem toto sú peniaze, ktoré poslali poštou, ponevác ale boli i takí, ktorí peniaze sebou doniesli, tak myslíme, že keď hor podanú štatisticky vykázanú summu vyokrúhlime na sto millionov zlatých, pridali sme toľkú summu, jakú vysťahovalci sebou sotva doniesli. Tedy celý obnos, ktorý 259.533 ľudí zo svojej krvopotne zaslúženej mzdy vedelo usporiť a domov zaslať behom jedenásť rokov obnáša všetkého spolu sto millionov zlatých.

Jaká to malicherná summa, keď porovnáme, koľký obnos utratili títo ľudia tým, že šli hľadať zárobok za more.

Vezmime že počet vysťahovalcov 259.533 ľudí pracuje do roka 300 dní a ich zárobok obnáša denne čo len 80 krajciarov, teda tí ľudia zarobia za rok 62,000.000 zlatých. Za jedenásť rokov zárobok týchto pracovných síl obnáša 680, slovom šesťstoosemdesiat millionov zlatých! A k tomuto obnosu nie sú prirátané tie groše, ktoré vysťahovalci ztrovili na cestu, ktoré teda vyniesli z krajiny.

Človek sa shrozi, keď uváži, že jak krajina tak i sami vysťahovalci škodovali behom tých jedenásť rokov vyše 500 millionov zlatých.

Fabrický priemysel u nás pekne rozkvitá. Rozličné dielne zamestnávajú na státisíce robotníkov — cudzích, zo susedných krajín, lebo doma nemôžu dostať robotníkov. Tunajší pracovní ľudia v nádeji ľahkého zbohatnutia ženú sa za more a opatrní cudzozemci zo susedných krajín prichodia ku nám, lebo tu nachádzajú dostatočný zárobok. Keby boli tí uhorskí vysťahovalci doma zostali, boli by si ten obnos zarobili tu, lebo cudzozemskí robotníci zarábajú u nás ročite na stá millionov zlatých a z doma zarobeného groša boli by viac usporili, než sa im to podarilo usporiť v cudzine.

Netajíme, že v Amerike lepšie platia za prácu než u nás, ale že 22.140 vysťahovalcov behom jedného roku vedelo usporiť len 10,583.794 zlatých, keďže dľa tamojšej mzdy rátame denný zárobok jedného robotníka na 4 zlaté, tedy keď 22.140 robotníkov pracovalo 300 dní zarobilo 26,568.000 zlatých, z čoho ani polovicu nemohlo usporiť, to svedčí poprvé o tom, že v Amerike jakokoľvek dobre platia za prácu, robotník zárobok vydá zväčša na vyživenie, za druhé ale svedčí o tom, že ten zárobok, i keď sme brali ohromnú summu 4 zlaté na deň, nenie tak veľký jako u nás denne zarobených 80 krajciarov, lebo všetky výdavky za stravovanie doma klesajú na nepatrnú summu, obzvlášť u takého robotníka, ktorý má kus pozemku, z nehož si výživu na celý rok zaopatří sebe i svojej rodine. A ešte veľkou otázkou je, či z tých 10 millionov usporily čo doma ostavšie rodiny vysťahovalcov, keďže doma nemal kto groša zarobiť?

Z tohoto tedy zrejme vysvitá, že vysťahovanie je na škodu jak celému obyvateľstvu krajiny tak i samým vysťahovalcom.

A čo je príčinou tohto smutného zjvu, že pracovití ľudia utekajú za more?

Čítali sme kdesi, že vraj násilné maďarisanie, zlé zachádzanie so slovenským ľuďom preto, že je to ľud slovenský atd. Rozhodne môžeme povedať, že takéto tvrdenia nespočívajú ani najmenej na pravdivom základe. Veď keď by to bola pravda, že v Uhorsku prenasledujú národnosti, že hovoria inou rečou než maďarskou, tak by Uhor-

sku vyhyboval každý cudzozemský robotník a priemyselník v obave, že tu bude pre svoju národnosť prenasledovaný. A že práve Česi, Nemci, Poliaci, Taliani hrnú sa k nám za grošom, svedčí o bezzákladnosti horsdelených príčin vysťahovania.

My i teraz zostávame pri našom prvom tvrdení ohľadom pohnutí ku vysťahovaniu, o ktorých sme len nedávno boli obširnejšie prehovorili. Žijeme dobu materializmu a náš ľud splepený skvelými sľubami beží do Ameriky v nádeji ľahkého zbohatnutia. Príčinou vysťahovania je za jedno veľká ľahkomyselnosť jednotlivcov, za druhé svádzanie ľudu do Ameriky. My preto ani slova námietky nemali by sme ani proti tým najprísnejším poriadkom cieľom zamedzenia vysťahovania. Konečne sprostému človeku neslobodno dovoliť, aby sa vrhol do vlastnej záhuby a tých, ktorí ho k tomu nahovárajú či slovom či písmom náležite treba vytriasť za šticu.

Káže to ľudskosť a láska k ľudu.

DOPISY.

Maholány, dňa 13-ho apríla.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Ponevác som už dávno nič nečítal v našom milom časopise o našej obci, z toho ohľadu chytám sa ja pera, aby mohol jedno-druhé sdeliť o našej obci, a prosím pána Redaktora, aby mojím riadkom doprial miestočka.

Voľba obecného predstavenstva previedla sa za veľkej zvedavosti dňa 11-ho apríla. — Zvedaví sme boli na výsledok voľby obzvlášť rychtára, lebo u nás by sa našlo rychtárov aj pre desať obcí, a obzvlášťne teraz, — keď je už obec v poriadku a dlžoby vyplatené, aby zase mohli piť a vo due v noci v kréme hulákať, aby tak zase našu obec na posmech obrátili, ako bola pred 10-mi rokmi pre neďbanlivosť, priečnosť a pravotiaciach sa rychtárov s celou obcou, ktorú už skoro na pokraj zkazy doniesli.

Voľbu zahájil zlatomoravecký pán hlavný slúžny Titus Rudnýánszky, ktorému pomáhal pán okr. notár Jozef Blay. — Na miesto rychtárske sa brali traja, a každý mal prívrtencov; ponevác ale tá striezlivejšia stránka predvidela, že tí traja by neboli súci na toto miesto, a aby naša obec zase neupadla, prosili sme, aby nám zase len ostal náš vrelemilovaný rychtár Libor Gálik, čo on len na veľké namlúvanie prijal. — My sme ho ale len prosili a on prinútený bol tento úrad prijať. — Vyvolili sme ho zase pre tú príčinu, ponevác on našu ohromnú dlžobu, ktorá do 2000 zlatých obnášala, celkom posplácal, školu novú dal postaviť, ktorá do 1300 zlatých stála, obecné budovy, ktoré sa už rúcala, tiež do poriadku doniesol, obecné, stoličné a krajinské cesty sú vždy v

peknom poriadku pri ňom, a čo je najhlavnejšie že do obci žiadni exekútori nechodia a nevyvlačujú bujakov von z maštale a na verejnej licitácii nepredávajú, majetky nepohnutelné tiež majú pokoj, ponevác sa už farchy posplácaly, nikto necápe v gruntbuchu, ako pred tým za druhých rychtárov, — ktorí už-úž len že nespredali aj tú kaplnku i s cintorínom a so všetkými zemami obecnými, teda na pokraj zkazy ju skoro priviedli, za ktoré nepekne veci sme sa až do kosti hanbili, že na taký posmech vychádza naša obec. — Za jeho šesteročného blahodarného rychtárenia vždy sa na čas spláca: krajinská, stoličná a obecná daň, — nikdy je nie žiadna reštancia, obecní sluhovia vždy na čas dostávajú svoju zaslúženú mzdu.

Pravda, povie niektorý, že ľahko je tam splácať rychtárovi, keď to my občania splácame; dobre, nuž veď aj druhým rychtárom ste platili všetko, a prečo nesplácali obecné dávky? Nuž hľa, preto, ponevác to všetko prepili a prehajdákali, a nad nimi nebol žiadon dozor, ponevác sa ich chudoba bála vyššej vrchnosti oznámiť. — Naša obec ale pri terajšom rychtárovi sa zmáha a pekne napreduje, tak že nám dobrý chýr na ďaleko a široko ide. On aj kaplnku dal poreparovať, lebo sa už rúcala, predošli rychtári sa o nič neobzreli, nechali všetko hynúť, len o flašu mali starosť a nie o obecné majetky. — Libor Gálik, terajší rychtár, môže za vzor slúžiť mnohým obecným rychtárom, za ktoré cnosti a správne vedenie úradných povinností bol už mnoho ráz od svojich najvyšších predstavených verejne pochválený.

Nie malú zásluhu má o našu obec tiež náš vrelemilovaný okresný notár pán Jozef Blay, ktorý už na 14-ty rok našu obec blahodarne riadi a spravuje, a táto jeho činnosť sa sama od seba chváli, lebo to vidieť i v jeho sídle Ebedeczi, ktorá obec pod jeho múdrom spravovaním jak duševne tak i hmotne napreduje a sa zmáha. A vôbec môže i on slúžiť za vzor mnohým notárom, lebo si vo všetkom akurátne vedie, čo mu jeho služba donáša. Pýchu si nevedie a vysokomyslnosť pri ňom nebadáť (a veru by si mohol, lebo je bohatý pán), s každým sa vlúdne vypráva, každému dobrú radu a naučenie tiež dáva či je mladý, či starý, či múdry či sprostý, to mu je všetko jedno, za čo ho v jeho okrese všetci ctia a radi majú.

Za podrychtára zvolený bol Lukác Czibira; za prvého a druhého boženika Pavel Ondrejmiška a Tomáš Gálik a za obecného sirotského tútora Franc Nagyhegyi. Po ich vyvolení mal krátku reč náš pán hlavný slúžny a kládol úradským na srdce, aby verne a spravodlivo riadili našu obec, ktorá v nich dôveru složila, a aby sme boli verní synovia matičke našej krajiny uhorskej. Potom novovyvolení úradskí pristúpili k prisáhe, kde nielen svedomitosť, vernosť, poriadok a dobré úradovanie sľubovali, ale nadovšetko vernosť a oddanosť k milej vlasti prisľúbili.

Preto prajem novovyvolenému úradu, aby mu priprial Pán Boh síly a vytrvalosti ku zdarnému úradovaniu. Nech žijú v dobrom zdraví a nech im Pán Boh pomáha!

Jaro sa nám veru veľmi zle preukázalo, ustavičná zima, sneh, dažďe a plúšťa sa spolu naháňajú, tak že sme boli prinútení do blata orať a siať; o kopaninách ešte ani chýru ani slychu nenie, že by sme mohli sadit, lebo pre prílišnú mäkkosť nemožno do zeme ani pristúpiť. — Ale zato sa len predsa oziminy a jariny pekne preukazujú, lebo pekne schádzajú. Na ovocné stromy sa tiež voľačo preukazuje a jak nejaká pobroma na ne neprijde, nuž ovocia bude dosť, lebo sú samý puk. — Včely sú slabé, musíme ich ešte kŕmiť pre nečasy a zimu.

Zostávam s úctou

Jedon voliě.

Kolárovice, 21. apríla.

Velactený Pán Redaktor!

Dňa 9. apríla bola u nás voľba obecného úradu, a áčpráve som už medzi mojimi spoluobčanmi ošedivel, nemal som ešte príležitosti takého stupňa surovosti u nich spozorovať, jako teraz. Bez toho, aby sme boli pána hlavného slúžneho poprosili, žeby nám dal tých do kandidácie, ktorých by sme si radi do úradu vyvolili (lebo sa mu o tom snívať len nemohlo), zbúrili sa nateraz temer všetci zo sveta domov poschodení naši drotári a surovým napádáním nebolo konca-kraja. Boli u nás aj zo susedných obcí ľudia a videli, jakí sme cvičení a mravní.

Teraz sa začínam presvedčovať, že vlastne sami nevieme, čo chceme, lebo nielen že si nevážime politickej ani obecnej vrchnosti, ale znevažujeme a necíme ani nášho nedávno k nám prislého pána farára, ktorého poteraz len z dobrej stránky poznáme. Mali sme sa aspoň známeho porekadla držať, že: „nové sitko na klinec vešajú.“ My sme nenie ľadári ale ani liberáli, lebo ani neznáme rozdielu medzi obojím, nenie sme izraeliti ale ani poriadni katolíci, ináč by sme vedeli, že cirkevné dane sú k udržaniu cirkevných úradníkov a budov, tedy by sme na to nereptali, lebo všetky náboženstvá také dane znášať musia. A keď si nevážime a poslúchať ne chceme obecných a politických predstavených, tedy by sme mali poslúchnuť aspoň pána farára, ktorý jako duchovná a vzdelaná osoba by nás doista horšiemu nenaučil, jako už vieme, ale my jednoducho každého od nás lepšie smýšľajúceho človeka nenávidíme. Čo máme byť skúsení ľudia, keď sa od mala po cudzích krajoch potíkame, sme žiaľbohu sprostejší a surovejší, jako boli naši vždy doma sa zdržujúci otcovia.

V cudzom svete nás ani tak nevážia, jako doma, ani nám veru nikto zákonov tam nečíta a predsa sa odvolávame na rakúske a české zákony a zabúdame, že sme my Uhria, že sa musíme jedine uhorským zákonom podrobiť. Teda: „cudzí kraj chváľme a svojho sa držme.“ Dosť možno, že to dopisovanie mojich kamarátov z Viedne do Čiech, to bez príčiny ohováranie nášho úradu a daromné búrenie necvíceného ľudu, je príčinou, že tá naša voľba tak celkom po našej chuti nebola. Keby sme aspoň nejakým spôsobom dokázať mohli, čo vlastne

máme proti našim dosavadným úradníkom! Tie dane, čo k udržaniu kostola a škôl znášať musíme a čo majú byť príčinou nášho kriku, by veru za nás ani nový rychtár a kassír nebol zaplatil. Teda prv, než by sme boli mali krik robiť, mali sme nedať na rozprávanie takých ľudí, ktorí tými rozprávkami len sebe posteľ stlať chceli, ale mali sme sa pekne presvedčiť a boli by sme našli, že sme sa darmo napínali a že ten cigánil, ktorý nám na rychtára o dlhoch a všelijaké bezzákladné klebety nataral, lebo sú aj nad rychtárom väčší páni a nemôže ani rychtár to s obecnou kassou robiť, čo chce, lebo musí z toho počty skladať a dobre sa presvedčiť, čo kde vydá. Teda sa nedajme vysmievať. Náš pán notár nás zná, ten si z nás nič nerobí, lebo vie, že jaký rozum máme, tak sa držíme, ale pána farára sa veru hanbím, keď sme mu za nova už tak preukázali pri voľbe, že jakých má z nás farníkov a keď sme boli proti návrhu pána hlavného slúžneho pri voľbe týkajúcej sa pána farára — však vidiac, že sme poriadni ľudia, tak sa mi zdá, pán farár odvrhnuť ten úrad.

Ja sa len ešte tomu úfam, že keď sme sa presvedčili, že s grobianstvom a so spurnosťou sme nič dokázať a vykonať nemohli, ani na budúce výhľadu nemáme, — budeme tak robiť jako poriadni ľudia, — podriadime sa pekne vrchnosti.

S Bohom

K—l.

Horný Kamenec (tekovská st.), 22. apríla.

Otený Pán Redaktor!

Z našej malej obce, 30 numier počítajúcej, som ešte nečítal žiadneho dopisu v našom milom „Opravdovom Kreštane,“ preto ja sa chytám pera, aby napísal pár riadkov.

Jako po iných obciach, tak aj u nás sa voľba pekne previedla ešte koncom februára. Zvolili sme si len starého rychtára Jána Halácsa, ktorý úrad tento už 21 rokov zastáva. Boženíkov máme tiež dvúch starých asíce: Gašpara Mengyel a Jozefa Fábry a tretí Michal Haláč je nový.

Bolo by to v poriadku všetko, len bobužiať nemáme učiteľa a organistu. Predošlý rector J. Frimmel sa presteboval do Brezian (nitr. st.) 13. januára a od tých čias nemáme učiteľa, čo je veľká chyba pre naše do školy chodiace dietky. Náš dobrý pán farár Ján Uhliarik ich 2 razy cez týždeň v náboženstve vyučuje; nech ho Pán Boh živí za toto na mnohé roky.

Keby sme nemali dvúch dobrých spevákov asíce: Ondreja Janošku aj Jána Dadu, tak by bolo ticho v našom kostole. Len to je chyba, že na organe nezajú hrať.

Časy sme tu maly neprajné, cez celý marec až do 16. apríla. Potom sa premenilo. Nastalo trochu teplo a tak náš ľud sa usilovne obracia okolo siatby. Oziminy sa nebárs pekne ukazujú a miestami moc vymoklo. Na budúce viacej sdelim.

S úctou

M. J. občan.

BESEDNICA.

Prezradené strašidlo.

Ďurík Remenár a Nácik Hlinko byly susedné deti. Je pravda, že teraz už neboly žiadne deti, lebo Ďurko mal už vyše tridsať a Nácik tiež málo menej, a od pár rokov už ani susedia neboly, lebo keď obaja k Julke Slabuškovie počali chodiť, bolo po priateľstve.

Ďurík, jako sa hovorí, bol „dobrá duša,“ ktorý ani muče neublížil, Nácik ale sotil si širák do tyla, bol plný huncútstva a kde len bolo možné, vždy vyviedol nejakého čerta.

Bolo to v druhú adventnú nedeľu popoludní, keď sa Ďurík v krčme opýtal: „No, čo myslíš, pôjde Julka za nejakého hlupáka?“

Ďurík celkom spokojne vetil: „Nie, nemyslím, že by za teba išla.“

Nácik prijal úder a pokračoval ďalej: „No dobre, keď teda na príklad i ja som sprostý, i ty si sprostý, za koho sa teda vydá, keď by mala voliť?“

„Na každý pád za toho, kto je menej hlúpy,“ znela odpoveď

„Kamaráti,“ zavola Nácik, „ja odporúčam stávkku, no hej. Ten, ktorý druhému vie dokázať, že je múdrejší, vyhrá, a ten druhý zriekne sa Julky; no bude tak, Ďurík?“

„Áno!“ bola odpoveď.

Od tohto okamihu Nácik bez prestania lámal si hlavu nad tým, jako by mohol Ďuríkovi nejaký kúsok vyvieť, čím by ho smiešnym učinil, tak že by sa každý musel smiať nad Ďuríkovou hlúpostou.

Dlho špekuloval, konečne vynašiel niečo, a jeho priatelia sa tomu plánu tešili, lebo jedenkaždý dúfal: Keď už Ďurík bude vytisnutý, my sami môžeme šťastie probovať, a peknú Julku i s jej striebornými zlatovôčkami potom pojať.

Minulo niekoľko dní, a Ďurík sa nazdal, že Nácik už zabudol na stávkku; bo on sa celkom ticho držal a i v krčme ani nepichal ani neprekáral Ďuríka.

Prišiel svatvečer. Bola utešená noc a spln mesiaca, a Ďurík, ktorý spal v tej iziebke, ktorá má okno do zahrady, dlho sa díval na hviezdami krytú oblohu, konečne si ľahnul.

„Ďurík!“ volal jeden tichý hlas v noci, „Ďurík!“

Ďurík si sadnul a v okne videl jednu tmavú postavu s dlhou bradou a korunou. Na to si pomyslel: „Každý dobrý duch chváli Pána!“ a čakal, čo to bude ďalej.

Duch hovoril ďalej: „Ponevác si ty vždy taký dobrý a nábožný bol, potká ťa šťastie. Ja som duch vrchu Ostrého kameňa a chcem ti vyjaviť: „V Tomášovu noc pri ceste, jako sa ide na Ostrý kameň, tam kde tie tri bukky stoja, pri prvom strome najdeš poklad, keď vyjde prvá hviezda, no hej.“

Ďurík, ktorý sa triasol jako osyka, po tom „no hej“ poznal, že to Nácik. Nácik totižto toto „no hej“ už tak mal vo zvyku, že ho v reči i tam upotreboval, kde sa to nehodilo, a kde to ani on sám nechcel. Ďurík urobil sa takým, jako by všetkému veril a trasúcim hlasom vetil: „Pánboh zaplať tisíckrát, dobrý duchu, urobím tak, jako mi prikazuješ.“

Na to duch s Ostrého kameňa zmizol.

Ďurík ale si náležite vec rozmyslel a s dôverou sa bratovi svojej Julky a spolu urobili si plán.

Dni sa míňaly a konečne prišiel Tomášov večer a Ďurík vyšiel s jedným vrecom a rylom. Pri kaplnke, kde mal kopať, zbadal, že sa voľačo hýba; ale on tak urobil, jako by nič nebol zbadal; lebo dobre vedel, že za kaplnkou schovaný je Nácik i niekoľko jeho kamarátov, ktorí ho chcú dobre vysmiať.

Išiel až ku prvému stromu a počne kopať jamu. O chvíľu na to ale kráčal s vrecom na pleci späť do dediny. Nácik s kamarátmi ho pozoruje, keď razom niečo cvenglo — jako striebro. Muselo ho byť mnoho, aspoň za pol vreca; lebo Ďurík ľadva mohol kráčať pod jeho tarchou. Na celej ceste, nadovšetko ale pri kaplnke polohlasno hovoril ku sebe: „Prečo som len všetko nemohol vziať, kto vie, že kým nazad prídem či celý poklad nezmizne!“

Tí huncúti za kaplnkou, namiesto aby boli vyskočili a chytili Ďuríka, stáli jako soľné stĺpy, otvorili ústa a neznali, čo sa to robí.

Keď už Ďurík hodný kúsok cesty bol odišiel, vystúpili a jeden z nich vraví: „Sto hromov, naposledy ešte poklad bol tam?“

„Nuž,“ hovorí druhý, „nemôže byť ináč, lebo cvenglo jako zlato a striebro, a keď Ďurík sem prišiel mal prázdno vreco!“

„To musíme ťa,“ hovorí tretí, „prv než by sa Ďurík vrátil, kto vie, či sa jama nezavre v jednom okamihu?“

„Teda počte!“ riekne Nácik a rýchlym krokom ponáhľali sa ku trom bukom.

Keď ťa došli, jama bola ešte otvorená, a niečo bieleho kmitalo v nej; striebro musí byť! Všetci traja nahli a chmatli po tom — predsa — čo je to? — Naraz zpoza jedného buka vystúpi je on duch s dlhou bradou a korunou, a zpoza ostatných dvúch — dvaja diabli!...

Hah! Tých troch prešla hrúza, a stáli jako ska meneli.

„Beda vám! trikrát vám beda!“ volal jeden strašný hlas, „vy duchovia noci, chyťte tých troch lotrov!“

Na to tí dvaja diabli so skučaním a škrekotom vyskočili na tých troch.

„Mária... Jozef!“ vykřikli tí traja a dali sa do behu čo im nohy stačily, že i klobúky potratili a tí dvaja čerti bežali tak zo dvadsať krokov až do dediny, a pri prvom dome — tam stáli mládenci z celej dediny a Ďurík s reťazou, ktorá tak cvendžala vo vreci, a tak sa smiali, že sa sbehla celá obec. Pozadku prišli i tí dvaja čerti i duch s Ostrého kameňa — budúci švagor Ďurík a dvaja mlynárski tovaryšia!

Preč bola celá Nácikova pýcha, a kýmkoľvek len bol v dedine, druhého mena nepočul, jako: „Prezradené strašidlo.“

Ďurík ale vzal si za manželku Julku a vždy hovorieval: „Keď som aj žiaden poklad nenašiel pri bukoch na Ostrom kameni, jako Nácik, našiel som ho tu v dedine, a ten mi nevezme ani duch vrchu, ani duch noci!“

Rozalinda.

Amerikánska výpravka. Podáva A. R.

Bola vykričaná krása!

Bývala v najkrajšej ulici v jednej skvostne zariadenej palote, jediné dieťa najbohatšieho bankára v New-Yorku a menuje sa Rozalinda Wreford.

Od dvoch rokov hrala zástoj kráľovnej new-yorskej najvyberanejšej spoločnosti. Jej povest a krása dosiahla vrcholu. Všetko sa korilo pred jej krásou a bohatstvom. Jej drahocenné šperky, záprahy, jej cesty po kúpeľoch, to všetko šírilo jej dobrý chýr a neobyčajná krása jej tváre i postavy okúzľovala všetky kruhy. Ale zato slečna nesníva o svojej víťazosláve; naopak o to pečovala, aby si svojím nárokom istú primeranú budúcnosť zabezpečila. Zná ona dobre, že jej otca za bohatšieho držia, jaký je v skutočnosti, a že jej túžby, žiadosti, krajčírov a šperky len jedna, od otcovej niečo značnejšia zlatá baňa môže uspokojiť.

V Saratóga oboznala sa s jedným preveľmi bohatým mexikánskym mužským, ktorý prišiel sem hľadať zotavenie svojho nemiernymi pôžitkami zkaženého zdravia. Bol to muž stredného veku, ktorý chcel svoju ubývajúcu silu mužskosti požívaním liehových nápojov udržať; jeho zovňajšie držanie sa bolo elegantné, rytierske.

Srdce slečny Rozalindy je maloleté a stojí pod tútorstvom jej rozumu. Minulého roku ju skoro to nešťastie potkalo, že sa zamilovala do jedného tajného radcu pri nemeckom konsuláte. Ale poručík zavčasu zbadal približujúce sa nebezpečenstvo. Čo jej stojí jedno plápolajúce srdce, jedon švihácky mladík so svojou láskou, keď nenie v stave ku jej nobám milliony složiť? Jaká bláznivosť by bola manželskú blaženosť na taký cit vystaviť, ktorého základ nenie skvelý, nenie opravdové čisté zlato?

Pán D' Brigham Lewis, mexikánsky boháč nemohol dať síce čo zámennu s mladistvou horlivosťou klopajúce srdce, ale pozlátatú ruku, v spoločnosti dosiahnuté veľké meno a svoju víťazoslávu mohol složiť ku nobám svojej manželky; a potom zdravie jeho bolo natoľko zlomené, že bolo vo výhľade, že môže zostať v krátkom čase mladou vdovou... Tak rozmýšľala slečna Rozalinda, zbožňovaná new-yorská krása.

Dakoľko dúf pred Vianocami prišiel D' Brigham do New-Yorku a urobil poklonu u slečny Wreford. Slečna prirodzene sa „veľmi tešila“ opätnému videniu sa a hosťa svojho povolala na druhý deň ku obedu, že, jako riekla, aby mohol obnoviť hosť známosť s jej otcom, ktorého D' Brigham len pri jednej príležitosti a povrchno videl

v Saratóga, keď otec navštívil dcéru v kúpeľi. D' Brigham tvrdil na nebo a zem, že sa on dobre rozpamätá na slečninho otca, síce ani mu do umu nešlo, žeby bol dakedy videl new-yorského bankára.

Večer pán Wreford čítal „New-York Herald“ rečený časopis, počím dcéra jeho hotová súc s obliekaním natiahla si rukavičky, aby išli ku večernej zábave.

Pokiaľ otec čítal, dcéra ho oslovila:

— Otče! Pána D' Brigham som povolala zajtra na obed.

— Dobre, dieťa moje! Kto je to ten pán?

— Či sa už nepamätáš naňho? Sišli sme sa s ním v Saratóga. Bol neunavný vo svojej zdvorilosti, s ktorou ma obkľučoval.

— Na koľko centš jeho majetok, dieťa moje?

— Asi na jedon million dollarov.

— Pekne.

— Mal by si dačo proti tomu, keď by som išla zaňho?

— Práve nie, predpokladajúc, že si ty s ním spokojná.

— Ja budem na jar 26ročná. — A on... je na pľuca chorý.

— Tak?

— Pri všetkých okolnostach, — ty ma rozumieš otče, — tento mužský je dobrá partia.

Koncom týždňa jedon parádne oblečený sluha priniesol Rozalinde utešenú kvetnú kytku s lístkom nasledujúceho obsahu:

Slečna Wreford! Dopustím, že vám príčina tunajšieho pobytu môjho neni tajnosťou; následkom tohto dovoľte, aby som spomenul ten hlboký dojem, ktorý vaša krása a lásky hodnosť v Saratóga na mňa učinily, a ktorý počas nášho poznania sa len vzrástal, a z tohoto vyplývajúce rozhodnul som sa, že požiadam vašu krásnu ruku. Som v tom položení, že môžem manželke svojej každoročne 50.000 dollárov postaviť k dispoziácii, a že mojej mladej neveste v Mexiku jednu palotu, v Queretaro jedon letohrádok, jedon záprah a dva koníky pod sedlo môžem dať čo dar neveste. Jestli ste za takýchto okolností náchylná, pri mojom boku, vedenie môjho domu a v mojej osobnosti najvernejšieho manžela prijať, v tom páde prosím za odpoveď, ktorá za najšťastlivejšieho z mužských učiní vášho najponíženejšieho sluhu D' Brigham Lewisa.

Odpoveď slečny, jako to Mexikánčan očakával, ku jeho úplnej spokojnosti takto znela:

„Ctený pane! Na vaše srdečné nabídnutie odpovedajúc upovedomujem vás, že osobnosť vaša ohľadom na mňa je nie ľahostajná a bude ma tešiť, keď ma dnes večer navštívite. Naleznete ma samú s otcom. S hlbokou úctou som vaša priateľka: Rozalinda Wreford.“

O dva roky pozdejšie D' Brigham so svojou mladou ženou Rozalindou objavil sa v saratogánskych kúpeľoch. Mužský sa očividome zostarel a zdalo sa, že veľa trpí, chorľavejší bol jako kedysi, ale preto na oblek väčšiu tsarost vynakladal jako v svojom mladom veku. Jeho

žena bola opravdová módna dáma; ešte vždy pekná, ešte vždy zaujímavá a znala obrátiť pozornosť na seba, ale preto v tajnosti sa predsa hnevila, že tak skoro dosiahla cieľa; lebo v Amerike vydatá ženská bár je tak krásna, ešte aj mladá, nemôže byť strediskom, kráľovnou spoločnosti, to môže byť len dievča.

Zdvorilosť manžela oproti manželke svojej neznala hraúť. Mexikáčan použil každú príležitosť, aby Rozalinde dokázal, nakoľko uznáva on tú veľkú obeť, ktorú to pekné, zbožňované dievča vtedy prinieslo, keď jeho bohatú, chorú, zešlú ruku prijať sa nezdráhala.

— Myslím, že som si nechala šál v pavillone, nebol by si tak dobrý, Lewis, mi ho priniesť?! hovorila medzi prechádzkou žena k svojmu manželovi bez toho, žeby len bola pohliadla na chorého, ktorý vlečúc sa za ňou, nebol vstave krok s ňou držať. Ona bola ponorená do rozhovoru, ktorý viedla s okolo nej sa shromaždenými, ktorí závodili pozornosť peknej ženskej na seba obrátiť.

— Vďaka, drahá moja, — vetil zhrbený boháč medzi tým pár ráz zakašľal, následkom čoho krv mu udrela do tváre, a potom, čo len mohol ponáhľal sa do pavillonu.

Dvaja jeho starodávni priatelia, s ktorými ľahkomyselnosť mladosti svojej strávil, potkajúc ho takto mu riekli:

— Kam že tak náhliš, ty staré dieťa?!

— Idem pre šál mojej žene, zabudla ho v pavillone, bojím sa, aby neprestydla.

Dvaja priatelia lútosťivo pozreli za ním; a jeden z nich poznamenal:

— Čo chcete? Taký človek, jako náš priateľ, ktorý zmárnil svoju mladosť, mal si hľadať ženskú priateľského citu za udržovateľku svojej domácnosti, ktorá by ho šetrila a opatrovala, a v ktorej je toľko nežnosti k tomu, aby nevynášala ustavične na námestie zdanlivosť svojich millionov, jako to mexikánska nevestička čini.

HOSPODÁRSTVO.

Ľadovcom sbité polia.

Jestliže nám ľadovec sbitie siatiny, veľmi vážna vec je, aby sme boli na čistom ohľade toho, jako by sa dala utrpená škoda najľahšie nahradiť, alebo aby sme vedeli, čo máme vôbec s takouto ľadovcom sbitou roľou robiť.

Lenže, keď roľníka takáto nehoda zastihne, často sa stáva, že v zmätku ani to nevie, čoho sa má chytiť; čo počať, a v takýchto pádoch je veľmi dobré, keď hneď vieme, čo máme robiť. Práve preto podávame tu roľníkom isté pokyny, aby sa vedeli čoho držať.

Jestliže *zavčasu* sbitie nám siatiny, tak najlepšie spravíme, keď tiež vyorieme, a niečo iné zasejeme, aby sme dostali úrodu. Toto sa dokázalo často najosožnejším, zvlášte jak mal gazda pole zabezpečené u statočnej spoločnosti. Mnohokrás sa stalo už, že v prvej polovici mája sbitú raž, ktorá sa práve klasila, zožali a pripra-

vili z nej krmu a roľu preorali, zasadili do nej zemiaky, ktoré za pekného teplého počasia behom dvoch týždňov síšly a pekne sa vyvíňovaly. Takéto pokračovanie ale nemožno odporúčať v tom páde, jestli že ľadovec sbitie veľmi mladé siatiny, lebo tieto sa znovu zotavia, čo gazdovi slúži k osuhu. O tomto istý skúsený gazda nasledujúce rozpráva:

Zbožie poškodené pred odkvitnutím vstave sa je o moc rýchlejšie zotaviť, než sa to všeobecne myslí; a zbožie sa je vstave tým lepšie zotaviť, čím úrodnejšia je pôda a čím je počasie prajnejšie po ľadovci. Prajné počasie nepatrí medzi zriedkavosti, lebo ľadovec zvykol padať iba v najhorúcejších dňoch, pričom pôdu ovlaží; keď tedy po ľadovci nastúpi zase teplota, tá je na každý pád prajná zrastu bylín. Čím včasnšie sbitie ľadovec siatiny, tým ľahšie vyženú nové výhonky a nové klasy a čím silnejšia je pôda, tým ľahšie vyženú znovu; naopak ale, čím je rastlinstvo bližšie ku kvitnutiu, tým menej vyženie znovu po ľadovci, tým lepšie vycicalo už pôdu a tým menej času má na vyvinovanie sa. Len jačmeň robí výnimku v tomto ohľade, ktorý aj o 8—10 dní po odkvitnutí vyženie bočné výhonky. Jačmeň je ostatne ten druh zbožia, ktoré najľahšie ženie pozdné výhonky, jakonáhle poľahne hlavná úroda, pozdné výhonky medzi poľahnutou úrodou chudobne rastú. Takýto jačmeň volá sa dvojrastúcim a práve túto jeho vlastnosť treba po ľadovci vyžítikovať. Aj ozimná raž vyženie o niekoľko dní po odkvitnutí výhonky. Čím v mladšom veku sbitie ľadovec siatiny, tým rýchlejšie vyhánajú bočné výhonky, ktoré možno zbadať už na 2—4-ty deň. Jestli že ľadovec sbit náhodou len polovicu, alebo dve tretiny obilia a necháme ho stáť, sbitá čiastka vyženie pobočné výhonky z týchto sa neskoršie vyvinú klasy, ktoré zostanú ale veľmi chatrné a o moc neskoršie kvitnú, než od ľadovca zachránené stebľa, následkom čoho jedna čiastka o moc skorej dozrie, než druhá. V takomto páde najlepšie spravíme, keď sbitú čiastku skosíme a usušíme na krm, vtedy z koreňov, ktoré sú ešte bohaté na šťavu, vyženú nové výhonky, z ktorých povstanú riadne klasy.

Jestli že ľadovec zem veľmi na tvrdo sbitie, alebo zahlieni, vtedy po skosení obilia musíme zem hneď pobrániť a túže, jestli nemá dosť sily, alebo jak sa sbité obilie už vyklasilo, pohnojme čilským liadkom. Jestli že skosené obilie upotrebíme na krm, zapríčinenú škodu značne umenšíme nielen týmto, ale aj tým, že dostaneme zo sbitého obilia úrodu.

Jak bola medzi obilím čatelinu, tak sa so skosením musíme tým viac ponáhľať, lebo čatelinu pri slabšom vývine obilia tým bujnejšie rastie a dá nám hojné množstvo zelenej krme. Jestli že ľadovec veľmi sbit obilie a toto bolo vstave čatelinu len málo chrániť, takže ľadovec mnoho čateliny v bil do zeme, vtedy musíme znovu zasiať čatelinové semä. Jestli že ale ľadovec zastihne obilie pozdejšie po odkvitnutí, vtedy čatelinu následkom poľahnutia obilia práve tak je hatená vo vzraste, jako keby bolo poľahlo. V takomto páde nepozostáva iné, než aby si gazda dobre premyslel: z čoho

bude mať menšiu škodu, či z toho, že obilie nechá dozrieť, alebo či z toho, že ho skosí na krm.

Strukoviny, ktoré ľadovec sbil, nerastú viac, jestli ich skosíme, len kde-tu sa ukázu nové výhonky. Ľadník a hrach, jestli ich ľadovec sbil pred kvitnutím, z prvých listov ženú výhonky, ktoré kvitnú a aj úrodu donesú.

Jestliže ľadovec sbije iba hlávky rastlín a nevbije ich do zeme, čo sa tiež stáva, vtedy ich o 6—10 dní preskúmame a uvidíme, čo robí s nimi; či ich máme nechať, alebo skosiť, čo ostatne závisí aj od času. Lebo čím neskoršie prišiel ľadovec, tým mieň výhľadu je nato, že sa rastlinstvo zotaví. Ľadovcom sbitá fazula viac nevyženie. Zemiaky vyženú nové výhonky, lenže na ujmu úrody, lebo za ten čas sa zemiaky nevyvinujú. Jestliže ale zemiaky znovu vyženú, škoda nebýva veľmi veľká, z tej príčiny zemiaky ani nezvykli zabezpečiť proti ľadovcu.

Krmnú a cukrovú repu za mladí môže ľadovec natoľko sbit, že z nej viac nebude nič, potrebné je tedy, aby sme zem znovu obsiali. Jestliže sú korene ľadovcom sbitej repy viac centimetrov hrubé, obyčajne chytró sa posbiera a ďalej sa vyvinuje tým spôsobom, že najprv ženie nové listy, ktoré mohutnenie sa koreňov veľmi napomáhajú, lebo čiastka repy pod zemou začne sa vlastne vyvinovať len v auguste, keď sú noci už dlhšie.

Konope a lan, taktiež aj dohán trpia mnoho aj následkom malého ľadovca, jestliže ich zastihol silnejší ľadovec, nepozostáva iné, než aby sme zem zorali a nejakou rastlinou zasiali.

Kráľovská pomoc. Poslednými povovňami oškodeným obyvateľom šopronskej, železnej a prešporskej stolice jeho veličenstvo kráľ udelil zo svojej privatej pokladnice osem tisíc korún podpory.

Inštalácia nového vacovského biskupa. Vymenovanie grófa Karola Csákyho za vacovského biskupa spôsobilo vo Vacove všeobecnú radosť. Mesto hneď vyslalo do Ostrihomu deputáciu, aby v jeho mene pozdravila biskupa. Podobne i členovia vacovskej kapitule pod vedením veľprepošta pozdravili biskupa. Biskup gróf Csáky obe deputácie prijal veľmi milostivo. Nový biskup pravdepodobne na svätodušné sviatky bude slávnostne inštalovaný do svojej novej hodnosti.

Požiare. Veľký požiar zúril tieto dni v spišskom meste Leibitz, kde 21 domov a 86 stodôl s veľkou zásobou zbožia a krmu padlo v obeť. Má sa za to, že obec podpálil istý Stenzel, ktorý aj našiel, ale ho v Poprade chytili. — V obci Bodrog-Olaszi tiež zúril požiar, ktorý za krátky čas pohltol veľkú časť dediny. Chytily sa i hospodárske stavy grófa Eleméra Lónyay, manželka Štefanie, ale obeň podarilo sa udusiť prv než by sa bol rozprestrel i na kašneľ.

Sedemdesiatročný kráľ. Boli sme sdelili, že sa vo Viedni chystali okázalým spôsobom osláviť deň 18. augusta ako výročitý deň narodeniu kráľových a že cieľom usporiadania slávnosti zostavil sa i jeden veľký výbor. Teraz tomuto výboru dali z panovníckeho dvora na vedomie, aby nerobil žiadne prípravy, lebo že jeho veličenstvo ten deň chce ztráviť cele v tichosti, v rodinnom kruhu. — Tu pripomíname, že nedávno, keď jedon veľmož odporúčal kráľovi gašteinské kúpele proti reume, na ktorú náš kráľ často trpieva, jeho veličenstvo na túto radu s úsmevom poznamenal: „Teraz ešte mám o mnoho viac práce, než by som mohol navštevovať kúpele. Až keď zostarnem, pojdem sa do Gašteinu liečiť“. Chvala Bohu, náš kráľ cíti sa ešte vždy čerstvým.

Púť uhorských katolíkov. Z budapeštianskeho južného nádražia rano dňa 24. t. m. 1600 uhorských pútnikov odcestovalo na troch osobitných vlakoch do Rímu, kam večer dňa 25. t. m. dorazili. Medzi pútnikami zastúpené sú všetky vrstvy spoločenstva. Púť miesto medzi časom nenadále ochorevšieho knieža-primasa Vaszaryho vedie kaločský arcibiskup Császka, ktorý už v pondelok odcestoval do Rímu. S pútnikmi odcestoval i Hornig vesprímsky, Steiner stolnobelehradský a Szmrecsányi spišský biskup. Vo štvrtok uhorskí pútnici boli na bohoslužbách v chráme sv. Petra, kde kraj. vyslanec a cistercita Kalocsay kázal o 900ročnom jubilaume uhorskej kat. cirkve.

Most nad Kysucou. Kysucké Nové Mesto konečne dosiahlo to, po čom tak dlhé roky túžilo. Asíce práve vystavený stály železný most v Kysuckom Novom Meste dňa 25. t. m. odovzdali verejnej premávke. Tento výkon odohral sa cele v tichosti, bez slávnostnej pompy, len za prítomnosti politickej vrchnosti a niekoľkých, most stavajúcim podujimatelstvom pozvaných hostí. Avšak oddanie mostu verejnej premávke bude predsa pamätným dňom pre tiché mestečko, lebo Kysucania v zime, v podjari, keď lady idú, nebudú už osihotení od sveta, ako sa to posiaľ skoro každý rok stalo. V ten istý deň, odbývalo sa tam i valné shromaždenie okresného učiteľstva, po ktorom bola tanečná zábava v prospech internátu pre učiteľské deti v Trenšne.

Bursa v nebezpečí. Palota budapeštianskej bursy bola tieto dni vo veľkom nebezpečí. Na treťom poschodí v jednom byte vzkrsol oheň od elektrického drótu a dlážka čoskoro prehorela. Horiace hrady sypaly sa do veľkej dvorany bursy a len rýchlej hasičskej pomoci jest čo ďakovať, že bursa nezhorela. Jeden hasič, istý Bús, cez prehorenú dlážku prepadol do dvorany a tak ťažko sa ranil, že na celý život ostane mrzákom. O výživu jeho 5 členovej familie postarala sa bursa Dosavád jeho manželka len so sbierky bursianerov dostala 500 zlatých.

Pozor na bicykli. Teodor Timko, 22ročný cukrášsky tovarýš bicykloval sa po Andrásyho ceste v Budapešti, keď zrazu tak nešťastne padnul, že utrpel otrasenie mozgov a krem toho ešte aj vykľal si ľavé oko. Teraz ho lieča v špitáli.

Gróf Elemér Lónyay so svojou manželkou bývalou arcikňažnou Štefaniou odcestoval do Rímu na poklonu ku sv. otcovi. Svätý otec aj prijal manželov, ale len v rade ostatných, dľa ich rangu. Manželia z Rímu prídu na panstvo Lónyayho v Bodrog-Olaszi, kde za niekoľko týždňov pobudnú. Obyvatelia Bodrog-Olaszi stroja sa veľmi slávnostne uvítať manželku svojho zemského pána.

Nehoda pri chráme sv. Petra. V Ríme dňa 21. t. m. s veľkým rachotom srútila sa obrovská okrasa, ktorá zdobila u vrchu tak zvanú bronzovú bránu na veľchráme sv. Petra. Je skutočne divom, že sa nestalo nejaké nešťastie, lebo cez bronzovú bránu vždy veľmi mnoho ľudí chodí. Rachot veľmi rozčulil sv. otca a uspokojil sa len vtedy, keď počul že sa žiadne nešťastie neudalo.

Liptov vo februári. Dľa mesačného výkazu štatistického úradu v liptovskej stolici v mesiaci februári narodilo sa 375 živých a 9 mrtvých detí; manželský sňatok uzavrelo 141 párov; zomrelo 179 osôb; vzrast obnáša 96 duší a tak na každých 1000 duší vzrast čini 1.15%. Vo februári 67 Liptákov vyzdvihlo si passy. V tom istom mesiaci boli v Liptovskej krajinskej jarmoky, na ktoré dohnali 2679 kusov rožného dobytku, 348 koní a 89 ošipaných, z toho predalo sa 716 kusov liehvy, 59 koní a 10 ošipaných. Vo februári vo dvoch obciach dvakrát horelo pričom 5 majiteľov utrpelo 12.760 korún škody.

Smrteľný duell. Dvaja dobrí priatelia gróf Otto Bissingen husársky kapitán 13. pluku a Ernest Békássy nadporučík v kapitáňovej stotine, s ktorou slúžili v Czegléde počas eksecírky povadili sa a vo zvyade padly také urážky, že nadporučík Békássy nútený bol svojho ináč veľmi dobrého priateľa vyzvať na súboj. Duell odbyval sa v Kečkeméte dňa 21. t. m. na pištole. Prvý strelil Békássy tak nešťastne, že jeho guľa trafila grófa Bissingena do krku a preraziac hrdlo i hlavnú tepnu zapríčinila okamžitú smrť. Prípád vzbudil v celom meste veľké vzrušenie, lebo oba dôstojníci boli všeobecne známi, ctení a obľúbení mužovia. Bissingen zanechal po sebe mladú manželku, rod. grófkou Noru Lázárovu a dvojce detí. Nešťastného grófa pochovali 23. apríla v Kečkeméte s veľkou vojanskou pompou a za obrovskej účasti obyvateľstva. Oproti mladej vdove javí sa všeobecná sústrasť.

Uhorské kone v Južnej Afrike. Z fiumánskeho prístavu od 17. februára do 9. apríla 4467 koní odviezly anglické lode na južno-africké bojište. Teraz ešte dva veľké anglické parníky čakajú, ktoré majú tiež viezť uhorské kone do Transválu, tak že počet z Uhorska do Južnej Afriky dopravených koní obnáša asi 6000. Tieto dni jedna loď s uhorskými koňmi už došla do Afriky, ale kone sú dlhou morakou cestou natoľko vraj zmorené, že potrvalo by kus času, kým trochu prídu k sebe. Ale Angličania sotva im doprajú toho oddychu, lebo ich gavaléria je bez koní.

Koľko je voličov v Trenčianskej? Na r. 1901. platný popis voličov v trenčianskej stolici následkom novšieho ustálenia najmenej pozemkovej dane vykazuje menej voličov, než minuloročný popis. Výsledok popisu dľa okresov je nasledovný: v trenčianskom okrese je 1891 voličov, v bánsko-teplieckom 2535, v púchovsko-ilavskom 1346, v považsko-bystrickom (belušskom) 804, v bytčianskom 675, v žilinskom okrese 1298, v kysucko-novomestskom (varínskom) 804, a v čačanskom 675; vo všetkých ôsmich volebných okresoch tedy popísano je súhrnom 10.028 voličov, kdežto minuloročný popis vykázal 10.357 voličov. Na r. 1901. platný popis obsahuje teda o 329 voličov menej. Najväčší úpadok bol v žilinskom a čačanskom okrese, kdežto v bánovskom, ilavskom a považsko-bystrickom okrese počet voličov vzrástol.

Knieža pod kuratelou. Okresný súd v Tarnove postavil knieža Juraja Schwarzenberga, ulánskeho nadporučíka pod kuratelu pre márnotrútnosť.

Chcel zjesť žabu. Jozef Bátor 15ročný zámočnícky učeň zabával sa s niekoľkými kamarátmi v mestskom lesiku. Chytali žaby, pričom Bátor z roztapašnosti stavil sa o 10 korún, že on jednu žabu tak ako je zje. A hneď sa i dal do podivnej lahôtky, sotva však pohryzol jedno stehno, tak sa mu žaba zhnusila, že zamdlel a museli ho ochrancí odviezť do nemocnice, kde teraz ťažko chorí leží.

Nový spôsob zárobku vynašla jedna prefikaná slúžka menom Maria Vernotová v Paríži. Deti svojich pánov obliekala do najšpinavejších šiat, vyhovárajúc sa, že sa deti hrávajú v piesku a potom vyjdúc s deťmi na prechádzku, kázala im žobrať. Okoloidúci vidiac otrhané ale pekné deti sľutovali sa a každý pohodil zobrajúcej slúžke niekoľko krajciarov. Malé deti pravda tesily sa tejto zábave. Raz ale staršie dieťa prezradilo podivné prechádzky a nahnevaný otec dal nesvedomitú slúžku zatknúť. Na policajnom úrade Maria Vernotová bránila sa tým, že je chudobné dievča a pokiaľ ju bez vena nikto nepôjme za ženu, nuž takto si chcela nadobudnúť peniaze na veno. V jeden deň takýmto spôsobom vyžobrala 10 frankov.

Zajac na slobode. Svojho času sdělili sme, že do liptovskej stolice prišli americkí detektívi, aby chytili istého Štefana Zajaca, na ktorého padlo podozrenie, že jednu newyorskú zlatú taviareň oškodil o dva milióny dollarov rýdzeho zlata. Zajaca aj chytili a uväznili v Lipt. Sv. Mikuláši. Teraz však odtiaľ sdeľujú, že Zajaca pustil súd na slobodu, lebo že nebolo príčiny ku jeho ďalšiemu väzneniu.

Cena otrokov v starom Ríme. V dobe rozkvetu ríše rímskej stál obyčajný otrok dľa našich peňazí asi 200 zlatých; ale po víťazstve, keď bola vydobytá daktorá provincia, klesala cena na 24 až 12 zl. Po dobytí Jerusalema bolo možno otroka kúpiť aj za 10 zlatých. Zruční delníci, remeselníci a umelci stáli ovšem viac; tak na príkladu zahradník 700, kováč 1600, kuchár 6000, herec divadelný 12.000 zlatých.

Oslobodili vraha Pred porotou v Soprone stál tieto dni 22ročný krajčírsky tovarýš Štefan Füss, ktorý pre nevernosť zavraždil svoju milenkú. Füss pri pojednávaní tak dojímavým spôsobom líčil ten duševný stav, v ktorom hrozny svoj skutok spáchal, že jeho výpoveď urobila veľký dojem na porotcov. Porotci potom tak súdili, že obžalovaný, keď zločin spáchal, nenachádzal sa v pričítanom stave a tak je nevinný. Súdna stolica na to obžalovaného oslobodila a hneď i pustila na slobodu.

Samovražda. Syn chýrneho viedeňského lekára prof. Nothnagela dr. Valter Nothnagel odcestoval do Paríža a tam sa zastrelil. Príčina samovraždy je beznádejná láska.

Opatrní minister. Veselý prípad udal sa tieto dni v španielskom parlamente. Vyslanec Robledo veľmi zasadiť sa za slobodné pestovanie dohánu a na dôkaz toho, že v španielskej zemi rodí sa výtečný dohán, rozdával ministrom a vyslancom cigary a cigarety zhotovené z dohánu, ktorý on vypestoval. Keď Robledo svoju reč skončil, vstal minister finančných záležitostí. V snemovni nastala veľká tichosť, lebo každý očakával, že minister povie väčšiu odbornú reč. Minister ale ukážuc Robledovu cigaru osvedčil sa, že on ju nevyfajčí, lež jako dôkaz odovzdá súdu, kde pozdvihne proti Robledovi obžalobu, lebo v Španielsku štátne zákony zakazujú slobodné pestovanie dohánu. A čo minister sľúbil, to aj urobil.

Kolumbusov prach. Keď Amerikáni zaujali pred dvomi rokmi ostrov Kubu, zemské pozostatky Kristófa Kolumbusa, ktoré ležaly v Havanne v jednej urne odviezli do Španielska. Je to však veľká otázka či urna skutočne skrýva prach Kolumbusov, keď pomyslíme, že cez jaké nesnádze prešly jeho telesné pozostatky. Veľkého cestovateľa pochovali najprv vo valladolidskom kláštore, odkiaľ však roku 1507 previezli ho do Sevilly. No Kolumbus ani tu nemohol pokojne odpočívať, lebo roku 1537. na testamentárnu žiadosť vdovy jeho mrtvolu z hrobky vyňali a previezli do Hispanioly, kde ju pochovali v st. domíngskom katedrálnom chráme. Veľké zemetrasenie roku 1673 zničilo jednu časť chrámu aj s kryptou. Čas a známa netečnosť Španielov vykonaly ostatné. Hasviller, ktorý spísal životopis Kolumbusov tvrdí, že z telesných pozostatkov veľkého cestovateľa neostalo ani len košík.

KU OBRÁZKU.

Svetová výstava v Paríži.

Jako sme boli sdělili, dňa 14. apríla zahájil predseda francúzskej republiky Emil Loubet svetovú výstavu v Paríži. Úlohou tejto výstavy je poukázať pokrok sveta vo vede, umení, spíse, obchode, priemysle, kupectve, hospodárstve atď. na konci devätnásteho storočia. Výstava rozprestiera sa na obrovskom priestore, na obúch brehoch

rieky Sajny, cez ktorú je výstavište spojené viacerými mostami. Na jednom brehu, na Champs-Elysées je výstava Francúzska, na druhom brehu, na Champs-Mars, na Marsovom poli je výstava cudzích štátov. Výstavy súčasť sa takrečeno všetky vzdelané štáty sveta; krem toho sú tam predstavené i jednotlivé osady zamorské, obzvlášť ktoré sú majetkom francúzskym. Skutočne možno riecť, že všetky plemená ľudské a ich kmeny jedným-druhým výtvarom predstavené sú na výstave. Uhorsko má na výstavišti, tiež svoj osobitný utešený pavillon, v ktorom je predstavený svetu pokrok našej krajiny na konci tohoto storočia. Výstava našej krajiny sa veľmi dobre podarila v každom ohľade. Zariadenie vkusne postaveného pavillonu je znamenité a, jako parížske časopisy píšu, jak historické pamiatky Uhorska, tak i výtvarny umelcov a výrobky priemyselníkov uhorských budia všeobecnú pozornosť.

Náš obrázok je len mlhavý nástin obrovského výstavišťa. Povestná 300 metrov vysoká veža Eifelova, ktorá vábila ľud na výstavu roku 1891, i teraz sa vypína nad výstavištom na Marsovom poli.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 26. apríla.

V budapešianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 112, zadok 120, polievková 140, jazyk 138, obličky, ľadviny 188, čistené 380 halierov za 1 klg. — *Barančina*: predok 200, zadok 240 hlov. — *Teľčina*: predok 120, zadok 128, stehno 180 hlov za 1 klg. — *Bravčovina*: 112, stehno a lopatka 120 hlov za 1 klg. — *Sunka*: pražská 180, surová 140 hlov za 1 klg. pri kúpe najmenej 5 klgov.

Masť: Sviňská 112 hlov, loj 108 hlov, slanina ku roztopeniu 110 hlov a husacia masť 220 hlov za jeden kilogram.

Drúbež: Za jedno kura 160, sliepku 160, kohúta 180 hlov. Za jednu tučenú kačku 240, za tučenú hus 700 hlov. — *Očistená drúbež*: kura 140, sliepka 160, kapuň 260 hlov, tohoročná hus 10—14 kor. (za jeden klg. tučenej husy 130 hlov), morka za kilo 130 hlov, kačka za kus 280 hlov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 7 kusov za 40 hlov, menšie 45 kusov za 2 koruny, ku čaju 6 kusov za 40 hlov.

Ryby: Kapor 120, sumec 140, šfuka 110, zubáč 300, jesater 400, okuň 240 hlov za klg. Raky: kus za 12 hlov.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 200, ku čaju 240 hlov za 1 klg. Tvaroh 46 hlov za kilo. — Smotana 56 hlov za liter. — Pár holubov 160 hlov, divá hus —, divá kačka —, jarabica — hlov za kus. — Zajac za kus — kor. — hlov. — 1 klg. divej svine 80 hlov, celé stehno srny 8 kor. — Zemiaky nové 36 hlov za klg.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo: 0	1	2	3	4	5
kor. 27.80	26.40	24.80	23.60	23.00	21.60
číslo: 6	7	7 1/2	8		
kor. 20.00	17.20	14.80	11.50		

Pšeničné otruby drobné po kor. 9.00, hrubé po 9.00.
Zeleniny: Zemiaky ružiaky kor. 2.80—3.60, žlté

kor. 4.00—4.20, rožky kor. 7.00—7.20, biele kor. 2.80—3.00 za metr. cent Kapusta (v hlávkach) za kus 30 hl. kor. — Cibula kor. 5.00—8.40 m. c. Zeler 100 kusov — — Nové uhorky: za kus 80 halierov.

Strova: Hrach nový liter 120 hal., čistený starý 20—30 hal. za liter. Sošovica: domáca 16—24 za klgr. Riža 20 hlov za kilo. Zelená fazuľa nová 4 kor. za klgr.

Chlieb: miestny od pekára biely 26—30 hlov, čieray 20—22 hlov za kilogrammu.

»Sohr Sväto-Antonská« fabrika na strieborno-ocelové kosa, ktorej jediný a výhradný rozosielať a predavať je

Pán JOSEF SOHR

v meste Szill (Somogym.)

ktorý aj vlani na londýnskej výstave zlatou medajlou a čestným diplomom bol vyznačený.

100 korún vyplatí tomu, kto vie preukázať »Sohr Sväto-Antonskú« kosu z ktorej inej fabriky,

200 korún vyplatí tomu, kto z medzi 100 »Sohr Sväto-Antonských« vie preukázať päť zlých kôs.

Ochranná známka

Kto úplne spoľahlivú, dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od vyšspomenutej chýrečnej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý ona hockomu na žiadosť zdarma a vyplatene zašle.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Zimné mesiace sú najpríhodnejšie objednavateľov shromažďovať. — Shromažďiteľom výhody! — Viac tisíc poďakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k opozreniu. — Svedomitá výsluha. — Uplná záruka!

Budapešťianska burza s úradným značením cien dňa 27. apríla.

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 5) kilogr.		Cenné papiere	Peniaze kor.	Tovar kor.	Cenné papiere	Peniaze kor.	Tovar kor.
		od	do						
Pšenica banátska	75—81	kor. 7.40	kor. 8.15	Štátny dlh. (Za každých 100 korún)			Prvá uhor. poisť. spol.	5250.—	5300.—
" pešťianska	75—81	7.25	8.20	Uhorská zlatá renta 4%	97.50	98.00	Pešť. uh. kupec. b.	2735.—	2745.—
" stolnobebradská	75—81	7.55	8.20	Uhorská korunová renta 4%	92.90	93.30	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	15975.—	16025.—
Raž (žito)	70—72	6.25	6.75	Uhorské regálové úpisý 4 1/2%	98.10	98.85	Šaigó-tarjanská baňa na uhlie	65.00	651.00
Jačmeň na krm	60—62	5.90	6.09	Uhorské premiové úpisý	164.00	165.00	Záložné listy.		
" na pátku	62—64	5.60	5.80	Uhorská tisako-segedínska požička 4%	139.50	140.50	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4%	92.00	93.00
" na várku	64—66	—	—	Uhorská žel. požička 4 1/2% v zl.	101.00	102.00	Uhorského úver. záložného ústavu 4 1/2%	99.00	100.00
Ovos	89—41	5.10	5.65	Uhorská vyťažkové úpisý 4%	92.75	93.75	Uh. úver. ústavu s prémieu 4%	119.00	120.00
Kukurica	—	5.40	5.50	Spoločná požička v bež. peniazoch 4 1/2%	98.80	99.80	Peniaze.		
Proso	—	5.00	5.30	Žreby.	6.25	6.75	Cisársky dukát	11.40	11.48
Repica	—	12.50	13.05	Spolku „Jó sziv“	19.50	20.50	Dvadsať-frankovník	19.25	19.30
Ďatelínové semä, luc.	—	—	—	Uhorského „Červeného kríža“	42.00	43.00	Nemecká ríšska marka	158.35	118.00
" červené	—	—	—	Bakaskeho	12.25	13.25	Striebro	—	—
Svináka masť pešťianska	—	62.00	63.00	Basilika	—	—			
" vidiecka	—	—	—						

Platný od 1. mája 1900.

Vozný železničný poriadok.

Platný od 1. mája 1900

Párkány-Nána-Léva. Léva-Garam-Berzence.

Stanice.	triedy	osobný vlak		miešan. vlak	
		I-III.	I-III.	I-III.	I-III.
Párkány-Nána	ind.	5:35	9:05		
Kőhid-Gyarmath		5:52	9:22		
Kéménd		6:07	9:37		
Bény		6:19	9:49		
Csata	érk.	6:31	10:01		
Oroszka	ind.	6:47	10:27		
Garam-Damásd		6:57	10:37		
Zeliz		7:09	10:50		
Nagy-Salló		7:36	11:18		
Alsó-Várad		7:53	11:35		
Léva	érk.	8:10	11:52		
Nagy-Kosmály	ind.	8:20	—	12:22	—
Kovácsi		8:38	—	12:40	—
Garam-Szt.-Benedek		8:46	—	12:49	—
Ujbánya		9:04	—	1:07	—
Rudnó		9:25	—	1:28	—
Garamrév		9:30	—	1:34	—
Zsarnóca-Fürészmalom		*9:41	—	*1:45	—
Zsarnóca		*9:47	—	1:52	—
Szénásfalu-Vihnye(V.-für.)		10:00	—	2:05	—
Geletnek-Szklénó(Sz.-für.)		10:13	—	2:19	—
Garam-Szt.-Kereszt		10:19	—	2:26	—
Saskó-Váralja		10:37	—	2:45	—
Jána		*10:44	—	2:53	—
Garam-Berzence	érk.	10:53	—	3:03	—
		11:00	—	3:10	—

Garam-Berzence-Léva. Léva-Párkány-Nána.

Stanice.	triedy	osobný vlak		miešan. vlak	
		I-III.	I-III.	I-III.	I-III.
Garam-Berzence	ind.	—	4:25	—	12:30
Jána		—	4:33	—	12:38
Saskó-Váralja		—	4:44	—	12:49
Garam-Szt.-Kereszt		—	5:01	—	1:06
Geletnek-Szklénó(Sz.-für.)		—	5:24	—	1:26
Szénásfalu-Vihnye(V.-für.)		—	5:35	—	1:34
Zsarnóca		—	6:02	—	2:00
Zsarnóca-Fürészmalom		—	*6:07	—	*2:05
Garamrév		—	*6:14	—	*2:12
Rudnó		—	6:30	—	2:28
Ujbánya		—	6:45	—	2:40
Garam-Szt.-Benedek		—	7:16	—	3:11
Kovácsi		—	7:27	—	3:22
Nagy-Kosmály		—	7:38	—	3:36
Léva	érk.	—	7:55	—	3:53
Alsó-Várad	ind.	5:05	—	9:45	4:25
Nagy-Salló		5:23	—	10:03	4:50
Zeliz		5:46	—	10:26	5:17
Garam-Damásd		6:08	—	10:49	5:51
Oroszka		6:20	—	11:01	6:04
Csata		6:31	—	11:11	6:23
Bény		6:38	—	11:18	6:32
Kéménd		7:09	—	11:36	7:03
Kőhid-Gyarmath		7:20	—	11:47	7:17
Párkány-Nána	érk.	7:33	—	12:00	7:33
		7:49	—	12:17	7:52

Tót-Megyer-N.-Bélicz. N.-Bélicz-Privigye-Bajmóc.

Stanice	triedy	osobný vlak		osobný vlak	
		I-III.	I-III.	I-III.	I-III.
Tót-Megyer	ind.	4:15	11:55	4:10	7:20
Annamajor		*4:26	*12:06	*4:21	*7:31
Nagy-Surány	érk.	4:37	12:17	4:32	7:42
Ondrohó	ind.	*4:56	12:39	*4:48	8:02
Komjáth		5:08	12:51	5:00	8:14
Nagy-Kér 6. sz. órh		*5:22	*1:05	*5:14	*8:28
Ivánka		5:40	1:23	5:33	8:47
Nyitra	érk.	5:57	1:40	5:50	9:04
Kajsza 10. sz. órh.	ind.	6:02	1:45	5:55	—
Üzbégh	érk.	6:13	*1:56	6:06	—
Vicsap-Apáti	ind.	6:22	2:05	6:15	—
Szomorfalú		6:23	2:07	6:16	—
Nyitra-Ludány		*6:41	*2:25	*6:34	—
Nagy-Tapolcsány		6:51	2:35	6:44	—
Bossány		7:13	3:02	7:07	—
Chynorán 15. sz. órh.		7:37	3:25	7:30	—
Nyitra-Zsambokrét		7:54	3:42	7:47	—
Kis-Bélicz		8:04	3:51	7:57	—
Nagy-Bélicz	érk.	8:11	3:58	8:04	—
Nagy-Bélicz	ind.	*8:20	*4:07	*8:13	—
Simony		8:24	4:11	8:17	—
Nagy-Ugrócz		8:34	4:25	8:22	—
Oszlány		8:45	4:39	8:33	—
Nyitraszeg		8:55	4:53	8:41	—
Nemes-Kosztolány		9:06	5:08	8:52	—
Nyitra-Novák		9:15	5:20	9:01	—
Koós		9:32	5:43	9:17	—
Privigye-Bajmóc	érk.	9:45	6:01	9:30	—
		9:58	6:17	9:43	—
		10:10	6:32	9:55	—

Privigye-Bajmóc-N.-Bélicz. N.-Bélicz-Tót-Megyer.

Stanice.	triedy	osobný vlak		osobný vlak	
		I-III.	I-III.	I-III.	I-III.
Privigye-Bajmóc	ind.	3:50	—	11:35	4:55
Koós		4:02	—	11:49	5:07
Nyitra-Novák		4:14	—	12:06	5:19
Nemes-Kosztolány		4:29	—	12:29	5:34
Nyitraszeg		4:40	—	12:44	5:45
Oszlány		4:48	—	12:55	5:53
Nagy-Ugrócz		4:59	—	1:18	6:05
Simony		5:06	—	1:27	6:12
Nagy-Bélicz	érk.	5:15	—	1:38	6:21
Nagy-Bélicz	ind.	5:20	—	1:53	6:36
Kis-Bélicz		*5:24	—	*1:57	*6:40
Nyitra-Zsambokrét		5:33	—	2:06	6:49
Chynorán 15. sz. órh.		5:40	—	*2:12	*6:55
Bossány		5:49	—	2:22	7:04
Nagy-Tapolcsány		6:12	—	2:44	7:27
Nyitra-Ludány		6:30	—	3:07	7:46
Szomorfalú		6:53	—	3:33	8:09
Vicsap-Apáti		*6:59	—	*3:40	*8:15
Üzbégh	érk.	7:18	—	4:00	8:34
Kajsza 10. sz. órh.	ind.	7:19	—	4:10	8:35
Nyitra	érk.	*7:28	—	*4:19	*8:44
Ivánka	ind.	7:39	—	4:30	8:55
Nagy-Kér 6. sz. órh.		7:44	1:49	5:10	9:05
Komjáth		8:02	2:07	5:32	9:23
Ondrohó		*8:17	*2:22	*5:47	*9:38
Nagy-Surány		8:32	2:37	6:02	9:53
Annamajor	érk.	*8:41	2:47	*6:11	10:03
Tót-Megyer	ind.	8:52	2:58	6:22	10:14
	érk.	*9:12	*3:18	*6:45	10:34
		9:22	3:28	6:56	10:44

Garam-Berzence-Selmezbánya.

Stanice.	triedy	nák. os. vlak		miešan. vlak	
		I-III.	I-III.	I-III.	I-III.
Garam-Berzence	ind.	6:43	12:22	5:25	—
Kecskés 3. sz. órh		*7:09	*12:43	*5:49	—
Bélabánya		8:00	1:27	6:38	—
Selmezbánya	érk.	8:52	2:03	7:28	—

Selmezbánya-Garam-Berzence.

Stanice.	triedy	nák. os. vlak		osobný vlak	
		I-III.	I-III.	I-III.	I-III.
Selmezbánya	ind.	4:50	9:25	2:55	—
Bélabánya		5:24	9:59	3:28	—
Kecskés 3. sz. órh.		*5:55	*10:30	*3:59	—
Garam-Berzence	érk.	6:15	10:50	4:19	—

* Podmienečne vlak zastane.

Hrubé čísla značia nočné hodiny.

Tlačou cis. a král. dvornej knižničiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.